25.5.2022

Valtiovarainvaliokunta

Viite: HE 65/2022 vp (Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta sekä Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n muuttamisesta ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta)

Valtiovarainvaliokunnan vastinepyyntö 20.5.2022 opetus- ja kulttuuriministeriön 19.5.2022 antamasta lausunnosta

Hallituksen esitys (10 ja 11 §)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta (1. lakiehdotus). Lakiehdotuksen 10 § sisältää muita yrityksiä, yhteisöjä ja säätiöitä kuin julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä ja säätiöyliopistoja koskevia tuen myöntämisen rajoituksia ja 11 § vastaavia tuen maksamisen rajoituksia. Lain 10 §:n mukaisia tuen myöntämisen rajoituksia olisivat muun muassa toistuvat tai huomattavat verovelat, vähäistä suuremmat ulosottovelat, konkurssin vireilläolo, muun valtionavustuksen takaisinperinnän laiminlyönti, hakijan vilpillisen menettelyn tai laiminlyönnin johdosta heti takaisinmaksettavaksi määrätyn valtion lainan takaisinmaksun laiminlyönti sekä Euroopan unionin valtiontuen takaisinperintäpäätöksen laiminlyönti. Lain 11 §:n mukaan mainitut olosuhteet muodostaisivat esteen myös tuen maksamiselle, jos tukea maksetaan myöhemmin kuin tukipäätöksen yhteydessä. Maksatuksen yhteydessä tehtävä tarkastelu koskisi yli 50 000 euron tukipäätöksiä. Mainituista myöntämisen ja maksamisen rajoituksesta voitaisiin poiketa erityisen painavasta syystä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö on ehdottanut lausunnossaan 19.5.2022, että tuen myöntämisen ja maksamisen rajoitusten ei tulisi koskea osakeyhtiömuotoisia ammattikorkeakouluja. Keskeisin perustelu tälle on se, että ammattikorkeakouluja ei ole perusteltua kohdella eri tavoin kuin yliopistoja, koska ammattikorkeakoulut ja yliopistot yhdessä muodostavat korkeakoulujärjestelmän. Lisäksi lausunnossa todetaan, että lakiehdotuksen mukaan 10 ja 11 §:n mukaisten tuen myöntämisen ja maksamisen rajoitusten piirissä olisivat osakeyhtiömuotoisten ammattikorkeakoulujen lisäksi kuntien omistamat osakeyhtiöt,

kuntayhtiömuotoiset sairaanhoitopiirit sekä osakeyhtiömuotoiset sektoritutkimuslaitokset ja että julkista tehtävää hoitavat organisaatiot olisivat näin ollen keskenään erilaisessa oikeudellisessa asemassa rajoitusten soveltamisalan osalta. Lopuksi opetus- ja kulttuuri ministeriön lausunnossa katsotaan, että jos säädösehdotusta ei sen esittämällä tavalla muuteta, haittaa aiheutuu myös joillekin muiden hallinnonalojen julkisen tutkimuksen organisaatioille, kuten osalle tutkimuslaitoksista ja yliopistosairaaloille. Haitan syytä ja luonnetta ei ole yksilöity.

Valtiovarainministeriön vastine

Valtiovarainministeriö toteaa, että lakiehdotus Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta perustuu kattavaan kansalliseen hallinnointi- ja valvontajärjestelmään. Lakiehdotuksen 10 ja 11 §:n mukaisten tuen myöntämisen ja maksamisen rajoitusten tarkastelusta on tämän vuoksi suljettu pois vain julkisoikeudelliset oikeushenkilöt kuten julkisoikeudellisina laitoksina toimivat yliopistot. Valvonnan kattavuustavoitteen vuoksi pykälien soveltamisalan ulkopuolelle ei siten ole rajattu esimerkiksi kaikkia tai vain erikseen määriteltyjä julkisia tehtäviä hoitavia organisaatioita, kaikkia tai vain erikseen määriteltyjä perustuslain 124 §:n mukaisia julkisia hallintotehtäviä hoitavia organisaatioita tai kaikkia tai vain erikseen määriteltyjä organisaatioita, joissa julkisoikeudellinen oikeushenkilö käyttää määräysvaltaa, vaan muut kuin julkisoikeudelliset oikeushenkilöt on lainvalmistelussa asetettu valvonnan kohteena samaan asemaan. Yliopistolaitoksen yhtenäisen kohtelun sekä kaikilla yliopistoilla olevan itsehallinnollisen aseman vuoksi mainittujen pykälien soveltamisalan ulkopuolelle on kuitenkin rajattu julkisoikeudellisten yliopistojen lisäksi säätiöyliopistot.

Valtiovarainministeriö katsoo, että ammattikorkeakoulut on sinänsä mahdollista rajata lain 10 ja 11 §:n soveltamisalan ulkopuolelle, jos osakeyhtiömuotoiset ammattikorkeakoulut halutaan jättää tuen myöntämisen ja maksamisen rajoitussääntelyn ulkopuolelle sen vuoksi, että ammattikorkeakoulut ovat osa korkeakoulujärjestelmää.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö — Mika Niemelä

Budjettineuvos — Niko Ijäs